

International Science Group

ISG-KONF.COM

XI

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"INTEGRATION OF SCIENCE AS A MECHANISM OF
EFFECTIVE DEVELOPMENT"**

Helsinki, Finland

November 28 - December 01, 2023

ISBN 979-8-89238-623-4

DOI 10.46299/ISG.2023.2.11

INTEGRATION OF SCIENCE AS A MECHANISM OF EFFECTIVE DEVELOPMENT

Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference

Helsinki, Finland
November 28 - December 01, 2023

UDC 01.1

The 11th International scientific and practical conference “Integration of science as a mechanism of effective development” (November 28 - December 01, 2023) Helsinki, Finland. International Science Group. 2023. 475 p.

ISBN – 979-8-89238-623-4

DOI – 10.46299/ISG.2023.2.11

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

TABLE OF CONTENTS

ADVERTISING		
1.	Сушкова О.М. ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ В РЕКЛАМІ	14
ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
2.	Задорожнікова І.В. БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ТА КОНСТРУКЦІЇ ДЛЯ ЗВЕДЕННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД	17
3.	Отношевна Л., Кульбашевський В. ВИДИ ВЕНТИЛЯЦІЇ, ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ І СКЛАД	20
ART HISTORY		
4.	Оспанова А.М., Аубакирова А.Г. ЖАҒАНДЫҚ АРТ- НАРЫҚ: БАҒЫТТАРЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ	24
5.	Різаєва Г.Є. ПУЛЕНК – АПОЛЛІНЕР: ПІСНІ ВІЙНИ	29
BIOLOGY		
6.	Григор'єва В.С. ЗАКОНОМІРНОСТІ ВПЛИВУ МІКРО- І НАНОПЛАСТИКУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ ТВАРИН	32
ECONOMY		
7.	Bershadskyi A. РОЛЬ ТА ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ З АВТОМАТИЗАЦІЇ РОБОТИ З КЛІЄНТАМИ	36
8.	Mustafayev M.E. FUNDAMENTALS OF THE MODEL OF EMPLOYEE WELL-BEING IN THE CONDITIONS OF DIGITIZATION	45
9.	Єфремов А.О., Бойко Л.О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ	53

10.	Гусенко О.С., Бомчак Ю.В. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ЕКСПОРТУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР УКРАЇНИ В УМОВАХ УСКЛАДНЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ	60
11.	Підвисоцька О.В. АНАЛІЗ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	68
12.	Шепітко Т.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЩОДО ПІДТВЕРДЖЕННЯ РОЗМІРУ ШКОДИ (ЗБИТКІВ), ЗАПОДІЯНОЇ НЕЗАКОННОЮ ПОРУБКОЮ ДЕРЕВ У МЕЖАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ, ЛІСОВИХ ЗОНАХ	71
GEOLOGY		
13.	Чернобук О.І., Ішков В.В., Козар М.А., Дрешпак О.С., Чечель П.О. ПРО ЗВ'ЯЗОК МІЖ ВМІСТАМИ ГЕРМАНІЮ ТА ВАНАДІЮ У ВУГІЛЬНОМУ ПЛАСТІ С8Н ШАХТИ "БЛАГОДАТНА"	74
JOURNALISM		
14.	Dudka Y. SOCIAL-ECONOMIC TRANSFORMATIONS AND MEDIA LITERACY IN UKRAINE	97
JURISPRUDENCE		
15.	Івасько С.О. ЮВЕНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	99
16.	Борисова Ю.В. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ	104
17.	Каніщев Г.Ю. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	108
18.	Кохтюк В.А., Устинова І.П. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BLOCKCHAIN У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ	114

19.	Кузьмічова М.В. ЗМІНА СТАТІ: ЕТИЧНИЙ І ПРАВОВИЙ ВИМІР	117
20.	Орлов О.С. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	121
MANAGEMENT, MARKETING		
21.	Zavodovskyi S. INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT	125
22.	Білицька А.В., Яцюк Д.В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВІДЕОРЕКЛАМИ ДЛЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	128
23.	Білицька А.В., Юсупова О.В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ BAS НА ПІДПРИЄМСТВІ	131
24.	Осовська Г.В., Волківська А.М., Осовський О.А. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	134
25.	Підвисоцька О.В. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ	143
MEDICINE		
26.	Akhrarov K.K., Rahmonaliyeva M.Z., Madaminova K.S., Nodirova N.I. DYNAMICS OF DIGESTIVE SYSTEM DYSFUNCTION	146
27.	Akhrarov K.K., Suleymanov N.I., Khakimov E.O., Ochilov D.K. ROLE OF PROGESTERONE IN AN ASPECT OF PHYSIOLOGY	151
28.	Akhrarov K.K., Sheraliyeva N.M., Abdumajidov A., Abdurazakova N.T. DYNAMICS OF FUNCTIONING OF THE DIGESTIVE GLANDS	157

29.	Kharchenko V., Bilovol A., Pustova N. MODERN METHODS OF DIAGNOSIS AND TREATMENT OF DEMODICOSIS	163
30.	Kovach I., Khotimska Y., Shcherbyna I., Khotimska A., Zlatopolska O. THE STATE OF ORGANS OF THE MOUTH CAVITY WITH MALABSORPTION SYNDROME IN CHILDREN	167
31.	Levon M., Levon V., Shevchenko O., Humenchuk O. COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF ECG CHANGES IN ATHLETES AT DIFFERENT STAGES OF LONG-TERM TRAINING	170
32.	Mylenka M., Yovzhii M., Kuz U., Omelchuk V., Travinskyi A. THE EFFECTS OF ANKLE STRETCHING WITHIN ACUTE PERIOD OF DANIS-WEBER TYPE B FRACTURE REHABILITATION	176
33.	Sergiienko A., Sergiienko T., Kovalyk K.K.O., Kovalyk T. EFFECTS OF OPERATIVE-COMBAT MENTAL TRAUMA: ADDICTIVE DISORDERS, DRUG-RESISTANT MAJOR DEPRESSION, ANHEDONIA AND ALEXITHYMIA. PSYCHO-INFORMATION (PSYCHOTRONIC) TECHNOLOGIES FOR OVERCOMING	179
34.	Yablonskaya V., Ivanko A., Shintemirova S.B., Kislenko I., Zhanalina G.A. INFLUENCE OF COGNITIVE REHABILITATION ON THE COGNITIVE RECOVERY OF PATIENTS AFTER CEREBRAL STROKE	185
35.	Алієв Р.Б., Шаповалова А.С., Пономарьова К.Р. ПЕРЕБІГ КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ COVID-19 У ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ ПАЦІЄНТІВ	189
36.	Баркалова Е.Л., Данилова Ю.М., Делятин О.В., Агабабов Р.М., Аснес С.В. ВПЛИВ ГОРМОНАЛЬНОГО СТАНУ НА РОЗВИТОК УРОГЕНІТАЛЬНОГО УРЕАПЛАЗМОЗУ У ЖІНОК РЕПРОДУКТИВНОГО ВІКУ ЯКІ МЕШКАЮТЬ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ	192

37.	Біловол А.М., Бойко І.С. РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЩОДО АЛЕРГІЧНОГО ДЕРМАТИТУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ	196
38.	Доценко М.Я., Шехунова І.О., Подсєвахіна С.Л., Герасименко Л.В., Яценко О.В. ФОРМУВАННЯ ДІАГНОЗУ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ: ПОТРЕБИ РУТИННОЇ КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ	198
39.	Ковальчук С.В., Ковальова Г.С., Древаль М.В. АДРЕНАЛІНОВА ЗАЛЕЖНІСТЬ СЕРЕД МОЛОДІ У ПРИФРОНТОВИХ ЗОНАХ	203
40.	Лахтін Ю.В., Данілішин І.В. ПРОНИКНІСТЬ ТВЕРДИХ ТКАНИН ЗУБА ПІД ДІЄЮ ПОСТІЙНОГО ЕЛЕКТРИЧНОГО СТРУМУ	206
41.	Марченко А.І. ЗНАЧЕННЯ SOFT SKILLS ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ У ВИВЧЕННІ ФАРМАКОЛОГІЇ, ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО/ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРАЦІВНИКА	208
42.	Сухін Ю.В., Топор В.П., Павличко Ю.Ю., Бутенко Л.Л., Логай В.А. ЗАСТОСУВАННЯ ОДНОПОЛЮСНОГО ЕНДОПРОТЕЗУВАННЯ ПРИ БАГАТОФРАГМЕНТАРНИХ ПЕРЕЛОМАХ ПРОКСИМАЛЬНОГО ВІДДІЛУ ПЛЕЧОВОЇ КІСТКИ	212
PEDAGOGY		
43.	Dzhakupova Z.E., Berkinbay Z.S. TAKING INTO ACCOUNT THE LEARNING OUTCOMES OF STUDENTS IN CHEMISTRY THROUGH THE USE OF CLIL ACTIVITIES	215
44.	Kaharman D. CLASSROOM PRACTICES AND PEDAGOGICAL APPROACHES TO PROMOTE ACADEMIC INTEGRITY IN EFL CLASSES	222

45.	Nugmanova U., Kaharman D. SHADOWING TECHNIQUES IN TEACHING SPEAKING SKILLS IN ENGLISH	227
46.	Trofimchuk V., Marynych M., Petrovets L., Trofimchuk L. APPLICATION OF PROBLEM-BASED TEACHING METHODS IN “TECHNOLOGY” CLASSES	231
47.	Боднар О.А. ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕСТРАДНОЇ ПІСНІ	235
48.	Головацька Н. ОСОБЛИВОСТІ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	239
49.	Григор’єва К.К., Турка Т.В., Пащенко З.Д. КЛАСИФІКАЦІЯ ФУНКЦІЙ ТЕКСТОВИХ ЗАДАЧ	243
50.	Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГА ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	245
51.	Кононович В.Г., Усачов Д.В., Хмелюк О.В., Білоусов А.В., Колоколов В.О. СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ	254
52.	Кравець А.О. ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	258
53.	Ківерник О.В., Головачук В.В. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ	263
54.	Макара А.І. МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	266

55.	Миронець О.В. ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	269
56.	Нагорна Ю.Є. НАПРЯМКИ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЛЕГКОГО СТУПЕНЯ	272
57.	Нечитайло Л.Я., Матлюк М.П., Михайлик М.Я. АКТУАЛЬНІСТЬ МЕДІАГРАМОТНІСТІ ТА МЕДІАОСВІТИ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	276
58.	Осадець М.М., Ківерник О.В., Петричук П.А. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕРШИХ КУРСІВ	281
59.	Осадець М.М., Королянчук А.В., Петричук П.А. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕРШИХ КУРСІВ	284
60.	Палагнюк Т.І., Петричук П.А. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ У ПЕРШОКУРСНИКІВ	287
61.	Петрук В.М. ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ	290
62.	Сембрат А.Л., Шишкіна Л.В., Сатко Н.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО	293
63.	Холтобіна О.У. ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	299
64.	Ярименчик А.П. НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ ЯК ЗАСІБ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ	302
PHARMAEUSTICS		
65.	Бородіна Н.В., Тіщенко І.О., Адамова О.П., Олійник А.В., Василенко В.О. ФЕНОЛЬНІ СПОЛУКИ ЛИСТЯ SALIX AURITA L.	305

PHILOLOGY		
66.	Mashakova A.K. RESEARCH ON FOREIGN RECEPTION IN THE WORLD LITERARY STUDIES	311
67.	Shcherbakova O., Nikiforchuk S. DERIVATION AS A LEADING TRADITION OF LINGUISTICS	316
68.	Yakovenko A. THE NATIONAL CIVIL AVIATION SECURITY PROGRAMME	319
69.	Данильченко А.М.І. РЕЛІГІЙНІ МОТИВИ В ПОЕТИЧНІЙ СПАДЩИНІ ІВАНА ВЕЛИЧКОВСЬКОГО	321
70.	Куравська Н.Ю., Гнатюк К.І. ОБРАЗ УКРАЇНИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ THE GUARDIAN	323
71.	Марцінковська І., Бачинська Г. ОНИМНИЙ ПРОСТІР РОМАНУ ІЛЛАРІОНА ПАВЛЮКА "БІЛИЙ ПОПІЛ"	328
72.	Мирошниченко М.І. ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	332
73.	Ромас Л.М., Запорожець О.С., Сидора М.Ю. СВОЄРІДНІСТЬ ТА ОСОБЛИВЕ МІСЦЕ ДЕТЕКТИВУ СЕРЕД ЛІТЕРАТУРНИХ ЖАНРІВ	334
POLITICS		
74.	Жұман Н.М. ЖҰМСАҚ КҮШ СЯСАТЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ОРНЫ	343
75.	Стрелюк М.І. ЛІБЕРТАРІАНСЬКИЙ ПОПУЛІЗМ ЯК ПОЛІТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ	349

PSYCHOLOGY		
76.	Tarasenko A. FACTORS OF SOCIAL INTELLIGENCE OF FUTURE PROGRAMMERS	351
77.	Погребна А.В., Іващенко А.І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	355
78.	Ташматов В.А., Мішина О.С. ІМПРИТІНГ У ТВАРИН І ЛЮДЕЙ	358
79.	Ташматов В.А., Самара О.Є., Брусановська В.О. АГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА СОБАКИ	360
80.	Ташматов В.А., Самара О.Є., Юзленко В.Є. ІНСТИНКТИВНА ПОВЕДІНКА	367
81.	Янушкевич Д.С. ЗВ'ЯЗОК ЗАГАЛЬНОЇ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ З ВИБОРОМ ПСИХОТЕРАПІЇ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЖІНКАМИ	370
SOCIOLOGY		
82.	Рябець О.М. СПІВВІДНОШЕННЯ НАУКОВОГО ТА ІДЕОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ	373
TECHNICAL SCIENCES		
83.	Ali-Shakh I., Shapovalova S. THE CLASSIFICATION OF FINANCIAL NEWS CONTENT USING MACHINE LEARNING	376
84.	Aliyev R., Kuznetsov V. INNOVATIVE APPROACHES: INTEGRATING WAVE AND TIDAL ENERGY WITH OFFSHORE OIL PLATFORMS	378
85.	Chornohlazova H., Ienina I., Mazhura V. MODERN METHODS FOR DIAGNOSIS OF AVIATION OILS IN AIRCRAFT ENGINE SYSTEMS	380

86.	Dudar T., Khvostivskiy M., Uniyat S. ALGORITHMIC AND SOFTWARE PROCESSING OF PCG-SIGNALS FOR DIAGNOSING STENOSIS OF THE AORTIC VALVE OF THE HEART	384
87.	Khrulev A. MATHEMATICAL MODELING OF REED VALVE OPERATION IN ENGINES WITH PERIODIC WORKFLOW	389
88.	Kuatbekova A., Zhalbagaeva K. ESTABLISHMENT OF HUMAN MEDICAL DATA AND FIRST AID INSTRUCTION IN THE DIGITAL BANKING APPLICATION AND ITS ACCESS TO EGOV	396
89.	Sai K., Petlovanyi M., Drahun D. RESOURCE POTENTIAL OF MODERN COAL MINES	398
90.	Vovk O., Biletskyi M. USING DEEP NEURAL NETWORKS TO CREATE MUSIC SEQUENCES BASED ON MIDI FILES	402
91.	Агура І.Д., Резнік Є.К., Манічева Н.В., Шаповалов І.П. КОМП'ЮТЕРНА ДІАГНОСТИКА В БІОМЕДИЧНІЙ ІНЖЕНЕРІЇ	405
92.	Клімов О.П., Ісаков О.В., Мартиненко М.М. МОДИФІКАЦІЇ ТАНКА LEOPARD ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ	410
93.	Комлева Н.О., Дюдін В.Д. ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМА ДЛЯ ОСВОЄННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ	418
94.	Комлева Н.О., Зоценко М.О. ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	422
95.	Корчак М.М., Лісевич О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ДИСКОВОГО РОБОЧОГО ОРГАНУ ДЛЯ ЯКІСНОГО РОЗРІЗАННЯ ГРУБИХ СТЕБЛОВИХ ЗАЛИШКІВ	425
96.	Литвиненко О.І., Шишацький А.В., Походенко Б.О., Дроздик Є.В., Канішов В.І. МЕТОД ПАРАМЕТРИЧНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ НА ОСНОВІ УДОСКОНАЛЕНОГО АЛГОРИТМУ ЗГРАЇ ВОВКІВ	430

97.	Лесная Ю.Є., Малахов С.В., Гальцева І.М. ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЦІЛЕЙ ФІШИНГОВИХ АТАК ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЇХ ЗДІЙСНЕННЯ	440
98.	Миколенко Е. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ВИДАЛЕННЯ ШУМУ З ВІДЕОДАНИХ	447
99.	Потапенко М.В., Шаршонь В.Л. ЗАСТОСУВАННЯ ГЕЛІОКОЛЕКТОРІВ В СИСТЕМІ ТЕПЛОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУДИНКІВ	451
100.	Саньков П.М., Дікарев К.Б., Ткач Н.О., Палагіна Л.П., Дікарева Л.К. РОЗГЛЯД ВПЛИВУ ЕКОЛОГІЧНИХ СКЛАДОВИХ ІННОВАЦІЙНОЇ МЕТОДИКИ, РОЗРОБЛЕНОЇ У ПДАБА, НА ПРЕДМЕТ ВІДПОВІДНОСТІ МІСТ ВИМОГАМ SMART SITI	454
101.	Столяренко Н. ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ РОЗРОБЛЕННЯ ВЕБСАЙТУ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ІСО	460
102.	Ткачов В. АНАЛІЗ JAVASCRIPT-ФРЕЙМВОРКІВ ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ ВЕБЗАСТОСУНКІВ	466
103.	Фіалка Є. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПОРІВНЯННЯ ФРЕЙМВОРКІВ ДЛЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО ТЕСТУВАННЯ ВЕБЗАСТОСУНКІВ	469

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЩОДО ПІДТВЕРДЖЕННЯ РОЗМІРУ ШКОДИ (ЗБИТКІВ), ЗАПОДІЯНОЇ НЕЗАКОННОЮ ПОРУБКОЮ ДЕРЕВ У МЕЖАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ, ЛІСОВИХ ЗОНАХ

Шепітко Тетяна Василівна

Судовий експерт сектору економічних досліджень
відділу товарознавчих, гемологічних, економічних, будівельних,
земельних досліджень та оціночної діяльності
Одеський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України

Досить поширеним явищем в судовій експертизі є підтвердження розміру шкоди (збитків), заподіяної незаконною порубкою дерев у межах населених пунктів, лісових зонах. Відповідальність за вчинення таких діянь передбачено ст. 246, 356 КК України [1]. В судовій економічній експертизі дане дослідження вважається одним з найпростіших. Проте, на практиці, виникає безліч ситуацій, коли слідчі не звертають увагу на деталі, які в свою чергу є дуже важливими для експертів.

Одними з таких прикладів на практиці є: відсутність інформації про порубку дерев до ступеня припинення росту чи до ступеня неприпинення росту, що впливає на розрахунок розміру шкоди (збитку), так як застосовуються різні ставки, такси; відсутність інформації про належність порубаних дерев до сироростучих чи сухостійних, тоді як за незаконне вирубування або пошкодження сухостійних дерев розмір шкоди (збитків) обчислюється за таксою, зменшеною у 2 рази; помилки у визначенні розміру перевищення 50-сантиметрового діаметру порубаного дерева у корі біля шийки кореня, що суттєво впливає на розрахунок розміру шкоди (збитків); відсутність документального підтвердження належності території незаконної порубки дерев природо-заповідного фонду до степової чи іншої природної зони, що має значний вплив на такси і розмір завданої шкоди (збитків); невідповідність кількості пнів або діаметрів порубаних дерев у розрахунку розміру шкоди (збитків), протоколі огляду місця події та інші не менш важливі деталі.

Тому важливим завданням є дослідити дане питання та привернути увагу як судових експертів так і сторони кримінального провадження на важливі моменти (деталі), щоб написання висновків експертів були достовірними.

Увагу даній темі почали приділяти нещодавно, проаналізувавши результати наукових досліджень з питань теорії та практики судової економічної експертизи лісових відносин (незаконна порубка дерев у межах населених пунктів, лісових зонах). Лісові відносини в Україні регулюються Конституцією України, Лісовим Кодексом України, Законом України «Про охорону навколишнього природного

середовища», Закон України «Про рослинний світ» та іншими законодавчими нормативно-правовими актами.

Експертам на дослідження часто ставиться одне із таких запитань «Чи підтверджується документально розрахунок розміру шкоди, заподіяної незаконною порубкою дерев у межах населених пунктів, лісових зонах...?». Відмітимо, що поняття «незаконної порубки», має правовий характер. Тобто, це питання законності вирубки, пошкодження дерев і насаджень в межах населених пунктів, лісових зонах фізичними і юридичними особами. Запитання, які ставляться експертові, та його висновок щодо них не можуть виходити за межі спеціальних знань експерта. У експертів відсутні повноваження щодо встановлення законності здійснення господарських операцій. На практиці, судовим експертам на дослідження ставляться часто запитання, вирішення яких належить до службових обов'язків слідчих.

Питаннями компетенції судових експертів при проведенні досліджень пов'язаних з документальним обґрунтуванням розрахунків розміру шкоди (збитків), заподіяних незаконною порубкою дерев, в межах населених пунктів, лісових зонах, а саме відмежування спеціальних і юридичних знань присвячено праці українських і зарубіжних науковців і практиків таких як: Шепітько В.Ю. [2, с. 7-9], Водоп'ян Н.Ф.[3, с. 464-470], Джавадов Ф.М. [4, с. 49-55], Яблоков М. П. [5, с. 11-13], які зазначають, що всі юридичні питання, які виникають у процесі кримінального судочинства, особливо на стадії попереднього розслідування, повинні вирішуватися суб'єктами зазначеної діяльності – слідчими, прокурорами та суддями самостійно.

Таким чином, на розгляд судовим експертам у справах, пов'язаних з підтвердженням розміру шкоди (збитків), заподіяної незаконною порубкою дерев у межах населених пунктів, лісових зонах, повинні ставитись запитання щодо документального та нормативного обґрунтування розрахунків розміру шкоди (збитків), проведених відповідними контролюючими органами. Перше, на що необхідно звертати увагу при проведенні дослідження, на наявність в матеріалах кримінальної справи розрахунку розміру шкоди, який складений уповноваженими органами, протокол огляду місця події тощо.

Відмітимо також що в запитаннях, що ставляться експерту, потрібно підтвердити «розрахунок розміру шкоди». Матеріальним вираженням шкоди є збитки, розмір яких в подальшому визначається під час проведення дослідження шляхом експертного розрахунку. «Експерт визначає лише економічну сторону шкоди, тобто розмір втрат, нанесених потерпілій особі, незалежно від підстав їх виникнення» [6]. «Розмір матеріальної шкоди (збитків) - вартість втрачених активів...; втрата активів - безповоротне зменшення активів через: знищення (псування)» [7].

Зазвичай при дослідженні експерти керуються вимогами таких нормативних документів: постановою КМУ від 23 липня 2008 №665, якою затверджено такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу підприємствами, установами, організаціями та громадянами незаконним вирубуванням і пошкодженням дерев та обов'язковим є проведення індексації, починаючи з 1 січня 2009; постановою

КМУ від 8 квітня 1999 №559, якою затверджено такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної підприємствами, установами, організаціями та громадянами зеленим насадженням у межах міст та інших населених пунктів унаслідок знищення або пошкодження дерев; постановою КМУ від 10 травня 2022 №575 про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд.

Судовий експерт вирішує питання, що пов'язано з розрахунком розміру шкоди (збитків), що заподіяно насадженням у межах населених пунктів, лісових зонах, в межах своєї компетенції, перевіряє відповідність вимогам чинного законодавства зокрема в розрахунку такс, індексації. Тобто експерт, в межах своєї компетенції, підтверджує розрахунок, проведений контролюючими органами. Питання законності проведення рубок не вирішується в межах судової економічної експертизи. Необхідним є розроблення єдиних підходів до проведення судових економічних експертиз.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний Кодекс України: Кодекс Закон від 05.04.2001 №2341-III ст.246,356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#top> (дата звернення 10.11.2023).

2. Шепітько В. Ю. Сучасні проблеми розвитку судової експертизи. URL: <file:///D:/%D0%92%20%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B5/362-Article%20Text-716-2-10-20210513.pdf> . С. 7–9 (дата звернення 10.11.2023).

3. Водоп'ян Н.Ф. Межі компетенції експерта-економіста при виконанні судово-економічних експертиз URL: <file:///D:/%D0%92%20%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B5/341-Article%20Text-683-1-10-20200405.pdf> . — С. 464–470 (дата звернення 13.11.2023).

4. Джавадов Ф.М. Судова експертиза. Сучасний стан та перспективи розвитку. URL: <https://mydisser.com/ua/avtoref/view/17076.html> С. 49–55 (дата звернення 13.11.2023).

5. Яблоков М. П. Сучасні проблеми розвитку судової експертизи. URL: https://www.hniise.gov.ua/user_files/File/files/krugl_stol_2010.pdf С. 11–13 (дата звернення 14.11.2023).

6. Вирішення судово-економічною експертизою питань щодо спричинення матеріальних збитків». Київський НДІСЕ Міністерства юстиції України, 2012, реєстраційний код - 11.0.22 (дата звернення 15.11.2023).

7. Порядок взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України, затверджений наказом Головного контрольно-ревізійного управління України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 № 346/1025/685/53, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.10.2006 р. за № 1166/13040 (дата звернення 15.11.2023).